

N:o 57.

Uppläst och godkänd hos Första Kammarén den 17 Maj 1879.

— — — — Andra Kammarén den 17 — —

Riksdagens underdåniga skrifvelse, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till lag om dikning och annan afledning af vatten.

(Lag-Utskottets Utlåtande N:o 27 och Memorial N:o 35).

S. A. K.

Vid behandling af Eders Kongl. Maj:ts nådiga proposition af den 24 sistlidne Januari, med förslag till lag om dikning och annan afledning af vatten, har Riksdagen funnit sig böra godkänna så väl förslaget hufvudgrunder, som de flesta och väsentligaste af dess detaljbestämmelser.

Några få förändringar i de senare hafva dock af Riksdagen funnits nödiga. Det i lagförslaget § 6 i Riksdagens tanke i sammanhanget oegentligt begagnade uttrycket »mark» har Riksdagen ansett böra utbytas mot det egentligare »*upplåtelse af mark*», och uti §§ 23 och 67 (66), i öfverensstämmelse med hvad § 15 i förordningen om jords eller lägenhets afstående för allmänt behof den 14 April 1866 innehåller, bestämmelse böra tilläggas, att den i nämnda §§ omförmälda ersättning för nödig eller nyttig kostnad, som under viss tid nedlagts å vattenverk eller annan

egendom, hvilken i och för vattenafledning skall inlösas, icke skall utgå för det fall, att denna kostnad blifvit gjord i uppenbar afsigt att vinna högre ersättning; hvarjemte Riksdagen, beträffande det i § 53 för vissa fall medgifna stämningssätt medelst stämningens uppläsande i kyrka, funnit de anmärkningar, som vid granskningen inom Högsta Domstolen enhälligt gjordes emot motsvarande § i det remitterade förslaget, i oförminskad kraft qvarstå äfven beträffande de fall, der enligt denna § i Eders Kongl. Maj:ts nu till Riksdagen aflättna proposition nämnda stämningssätt skulle vara medgifvet, hvarföre Riksdagen ansett omförmälda § böra uteslutas, hvaraf betingats en redaktionsförändring i § 57 (56) samt ändring i nummerföljden å efterföljande §§.

På grund af hvad sålunda blifvit i underdånighet anfördt, har Riksdagen funnit Eders Kongl. Maj:ts nådiga proposition icke kunna oförändradt bifallas, men deremot för sin del beslutat en lag om dikning och annan afledning af vatten, sådan den finnes denna skrifvelse bilagd; med tillkännagifvande hvaraf Riksdagen framhärdar o. s. v.

Stockholm den 17 Maj 1879.

Lag om dikning och annan afledning af vatten.

Med upphäfvande af 6 kap. 2 och 3 §§ i Byggningsbalken samt hvad i 4 kap. 2 § samma balk är stadgadt rörande dikning, förordningen den 20 Januari 1824 angående ändring eller utrifning af vattenverk, som genom uppdämning skada jord eller hindra dess odling, Kongl. kungörelsen den 14 Juli 1835 angående ändring uti nämnda förordning och förordningen den 30 November 1841 angående vissa vilkor för vattenafledningar till beredande af samfällig jords odling, så ock med ändring af hvad andra lagens rum och författningar innehålla mot denna lag stridande, stadgas som följer:

1 Kap.

Om dikning.

1 §.

Vill man för sin jords odling eller förbättring dike göra, och möter jord, som hörer annan till; då må denne ej hindra vattnets aflopp; vare ock, der för ändamålet dike å hans jord tarfvas, pligtig att deraf upplåta hvad till diket åtgår.

2 §.

Finnes dike, som någon för sin jord upptaga vill, blifva till nytta jemväl för annans jord, och åsamjas de ej om dikningen; då hafve han vitsord, som dike åskar; och vare en hvar, som för sin jord af diket har nytta, skyldig att i mån deraf taga del i dikningen, dock att den, som icke fordrat dike, ej må vidkännas större bidrag än som svarar mot den nytta hans jord genom diket beredes.

3 §.

Kunna dikningsskyldige ej enas om dikets storlek, ege en hvar af dem rätt fordra att diket så göres, att hans jord kan torrläggas till fyra fots djup, der ej markens beskaffenhet eller läge det hindrar; dock må ej någon med dikningsskyldighet betungas utöfver hvad för torrläggning af hans egen jord till nämnda djup erfordras.

Större dike, än som för ofvanliggande jords torrläggning till fyra fots djup tarfvas, vare den, som enligt 1 § mark till dike upplåta skall, ej pligtig tåla.

4 §.

Är tvist om dikes läge eller sträckning, skall det så läggas, att ändamålet med dikningen må utan oskäligen kostnad vinnas med minsta olägenhet för den, å hvars mark diket upptagas bör. Kan utan väsentligen ökad kostnad och svårighet för vattnets aflopp dike läggas i råskil-

nad, varde det, om endera grannen det äskar, der lagdt. I råskilnad tages halfva diket af hvardera grannens mark.

5 §.

Dike må göras öppet eller täckt, efter ty lämpligast finnes.

Å hvar sida om öppet dike räknas ren till högst två fots bredd.

Jord, som ur dike uppkastas, må läggas vid sidan af diket, dock ej så att jorden hindrar vattnets afrinnande, eller ock föras till lämpligt ställe i närheten. Vill markens egare göra sig dikesjorden till godo, ege dertill rätt; vill han det ej, och kan genom jordens qvarlemnande skada vållas, vare den, som dikar, pligtig att jorden bortföra eller gifva ersättning som i 6 § sägs.

6 §.

För upplåtelse af mark, som till dike åtgår, så ock för annat intrång, som af dikningen orsakas, skall ersättning gäldas eller, der ersättningstaganden sjelf dikningsskyldig är, honom vid dikningskostnadens fördelning till godo räknas.

Tarfvas till följd af dikning att väg, bro, trumma eller dylikt bygges eller ändras, drage den, som dikar, derom försorg, der ej den, hvars rätt är i fråga, hellre ersättning tager.

7 §.

Vill den, å hvars mark dikning skall af annan verkställas, hellre sjelf arbetet utföra, det må honom ej förmenas; vare dock, der han af den rätt sig begagna vill, pligtig att inom tid och på sätt, som genom åsämjande eller eljest i laga ordning bestämmes, arbetet fullgöra och njute derfor ersättning, efter ty skäligt pröfvas.

8 §.

Ej må någon förvägras att för sin jords odling eller förbättring vatten till annans dike leda; vare dock skyldig att, der ökad kostnad för underhållet af det äldre diket derigenom uppkommer, för den tillökning svara. Är för ändamålet nödigt, att det äldre diket utvidgas, fördjupas eller annorledes förändras, vare i afseende å sådan förändring lag som om upptagande af nytt dike.

9 §.

Tarvas afloppsdikey för oskift byamark eller annan samfäld jord, hafve den delegare vitsord, som dikey fordrar; och tage en hvar del i dikningen efter sin lott i samfälligheten.

10 §.

I fråga om skyldighet att underhålla dikey, som enligt denna lag upptaget varder, gälle enahanda grunder som för dikets upptagande. Pröfvas diket i följd af nytt dikes anläggande icke vidare vara för ändamålet behöfligt, upphöre skyldigheten att det underhålla.

Om underhåll af äldre dikey skils i 81 §.

2 Kap.

Om vattenafledning.

11 §.

Vill man för sin jords odling eller förbättring afleda vatten ur kärr, mosse eller annan dylik vattendränkt mark; då hafve den vitsord, som vattenafledningen äskar, och vare en hvar, som af vattenafledningen för sin jord tillskyndas nytta, skyldig att i mån deraf taga del i företaget, der han ej gör sådan afsägelse som i 76 § sägs.

12 §.

Nu vill man för vinnande af odlingsbar mark eller eljest för sin jords odling eller förbättring sänka eller uttappa sjö, upprensa, fördjupa, utvidga eller räta elf, å eller annat vattendrag eller vatten derifrån eljest afleda; kan det ske utan förnärmande af annans rätt öfver vattnet och möter ej heller emot företaget hinder, efter ty i 13 § sägs; då vare om jordegares rätt till sådant företag och skyldighet att deri deltaga lag, som om vattenafledning ur kärr, mosse eller annan dylik vattendränkt mark i 11 § skils.

Om strömmrensning för allmänt behof eller eljest för annat ändamål än här ofvan nämnes, gälle hvad särskildt är stadgadt.

13 §.

Till företag, hvarom i 12 § förmäles, hafve ej jordegare rätt, med mindre tillstånd från det allmännas sida erhållits i fall, der sådant är föreskrifvet.

Är fråga om sänkning eller uttappning af sjö, och blifva icke alla jordegarna derom ense; då ege ej heller den rätt nu sagd är rum, der ej de, hvilka om företaget sig förena, ega mer än hälften af den jord, som skall vinnas eller förbättras genom företaget.

14 §.

Varder vid vattenafledning, hvarom i detta kapitel sägs, nödigt att till förekommande af olägenhet för nedanliggande jord, dit vattnet ledes, vattenafledningen der sträcket utöfver hvad för samma jords torrläggning eljest varit behöfligt; då skall kostnaden för tillökningen åligga den jordegare, som af den vattendränkta markens torrläggning har nytta; vare han ock pligtig att ledningen så inrätta, att skada ej tillskyndas annan. Ej må vid aftappning så mycket vatten på en gång framsläppas, att fara för öfversvämning kan uppstå.

15 §.

Hvad i 3, 4, 5, 6, 7, 8 och 10 §§ är stadgadt i fråga om dikning skall gälla i tillämpliga delar om vattenafledning.

3 Kap.

Om ändring eller utrifning af vattenverk, som utgör hinder mot vattenafledning.

16 §.

Finnes vattenverk, som lagligen tillkommit och af laga beskaffenhet är, vålla uppdämning eller eljest utgöra hinder mot vattenafledning, hvarom

i 2 kap. sägs, hafve under vilkor, som här nedan stadgas, jordegare rätt fordra att sådan ändring af vattenverkets läge, vattentillgång eller beskaffenhet i öfrigt vidtagas må, som för företaget är nödig, eller att, om ändamålet ej kan genom dylik åtgärd vinnas, verket alldeles utrifves.

Till vattenverk, anlagdt för bedrivande af större bruk och bergverk eller större fabriksinrättning, må dock den rätt, nu sagd är, sträcka sig allenast i det fall, att ändamålet kan vinnas genom sådan åtgärd, att vattenverket deraf ej försämras.

Slutes aftal om skyldighet för jordegare att uppdämning för vattenverk tåla; då må af den, för hvilken aftalet är bindande, påstående om verkets ändring eller utrifning ej väckas förr än femtio år förflutit efter det aftalet slöts.

17 §.

Kan ändamålet med företaget ej vinnas utan att vattenverket alldeles utrifves eller ock genom ändring för framtiden försämras; vare sådan åtgärd ej tillåten, der ej värdet af den förbättring å jorden, som erhålles genom vattnets afledande, finnes stiga till dubbelt emot fulla värdet af vattenverket, om det alldeles utrifves, eller till dubbelt emot den del af värdet, som genom ändringen bortgår, om sådan göres. Äro vattenverken flera, skall värdet af dem alla eller af deras försämring tagas i beräkning emot värdet af jordens förbättring, efter hvad nu sagdt är.

18 §.

Skall vattenverk ändras, gälde jordegaren fullt åter den förlust, som uppstår under det verket ej drivas kan; ersätte ock, om verket försämras, den del af verkets värde, som för framtiden bortgår, med förhöjning af hälften derutöfver. Ändringens verkställande åligge jordegaren; vill vattenverksegaren sjelf arbetet utföra, vare om hans rätt i ty fall lag som i 7 § om dikningsarbete sägs.

Kommer vattenverk att alldeles utrifvas, skall jordegaren det lösa med fulla värdet och hälften derutöfver; besörje ock han om rifningen.

19 §.

Vill egare till vattenverk, som ändras skall, hellre hela verket afstå, än ändringen tåla, vare jordegaren skyldig att verket lösa som i 18 § sägs.

Då verket jemlikt denna § löses, hafve jordegaren rätt att nödigt utmål lösa med fulla värdet och hälften derutöfver.

20 §.

Hörer till vattenverk, som lösas skall, jord, hvarå åbo ej är besuten; då skall ock, der egaren det fordrar, den jord lösas efter den i 18 § för lösen af vattenverk stadgade beräkningsgrund.

Då vattenverk löses, skall ock lös egendom, som för verkets drift anskaffad är eller eljest till verket hörer, af jordegaren emot lösen efter fulla värdet öfvertagas. Skall endast en del af verket ersättas, vare lag samma om den lösa egendom, som i ty fall för egaren obehöflig varder.

Är med vattenverk, som lösas skall, förenad annan, fast eller lös, egendom, för hvars tillgodogörande vattenverket är afsedt, och lider den egendom minskning i värde för egaren, då vattenverket honom frångår, njute han ersättning för skadan eller, der han hellre vill egendomen afstå, lösen derfor efter fulla värdet.

21 §.

I fråga om ersättning eller lösen, som enligt detta kapitel tillkommer kronan, ege förhöjning öfver värdet ej rum.

22 §.

Der genom vattenverks ändring eller utrifning skada, som ej är att hänföra under de här ofvan meddelade bestämmelser, tillskyndas egaren eller annan; varde den skada med fulla värdet ersatt.

23 §.

Kostnad, som, efter det egaren af vattenverk blifvit enligt 31 § till syn kallad, å egendomen göres, må vid värdets eller ersättningens bestämmande tagas i beräkning allenast så vidt kostnaden pröfvas hafva varit nödig eller nyttig samt icke blifvit gjord i uppenbar afsigt att vinna högre ersättning.

24 §.

Om fiskeverk, bevattningsanstalt samt annan dermed eller med vattenverk jemförlig byggnad eller anläggning för vattnets nyttjande vare i

tillämpliga delar gällande hvad i denna lag om vattenverk stadgas; dock må ej i fråga om byggnad eller anstalt för flottning eller eljest i fråga om flottled nämnda stadganden vinna tillämpning med mindre Konungen pröfvar öfvervägande nytta för det allmänna genom vattenafledningen vinnas.

25 §.

Nu finnes eljest vattenafledning föranleda dertill, att strömfall, fiske, vattenställe eller annan dylik förmån helt och hållet eller till någon del går förlorad, och kan den förmån med afseende å läge eller andra förhållanden skattas till något värde; då skall ersättning därför gifvas. Lag samma vare, der i följd af vattenafledning brygga, bad- eller båthus eller annan byggnad, som ej i 24 § afses, varder onyttig eller tager skada.

I fråga om ersättning enligt denna § gälle hvad i 23 § är stadgadt.

26 §.

För kostnad, som orsakas af åtgärd, hvarom i detta kap. stadgas, skall en hvar, som för sin jord af åtgärden har nytta, i mån deraf svara, der han ej gör sådan afsägelse, som i 76 § sägs.

4 Kap.

Om undersökning och rättegång i mål angående dikning eller vattenafledning.

27 §.

Uppstår, då fråga väckes om dikning eller vattenafledning, tvist angående dikes eller annan anläggnings läge, storlek eller beskaffenhet i öfrigt, jordegares rätt att till annans dike eller vattenafledning vatten leda eller å annans mark anläggning göra eller skyldighet att i företaget så ock i framtida underhållet deltaga, ersättning, som gäldas bör, eller annat, som till arbetets utförande hörer; då skall utom i det fall, hvarom i 28 § sägs, frågan företagas till pröfning vid syn å stället i den ordning nedan stadgas.

Sådan pröfning skall ock ega rum, der jordegare vill begagna den rätt honom i 3 kap. medgifven är, och alla sakegare ej ense varda.

28 §.

Vill någon vatten till annans dike leda eller dike å annans mark upptaga, och är ej fråga om företag, hvarom i 2 eller 3 kap. skils; då må, der den, som dika vill, ej yrkar annans förpligtande att i dikningen delta, frågan till Rätten instämmas, utan att sådan pröfning, som i 27 § sägs, föregått.

29 §.

Till förrättande af syn, som i 27 § föreskrifven är, skall Konungens Befallningshafvande på ansökan förordna statens landtbruksingeniör, landtmätare eller annan, efter ty särskildt stadgas, dertill behörig tjänsteman. Uti ansökningen bör tillika, så vidt ske kan, fullständigt uppgifvas företagets omfattning och beskaffenhet, de hemman, vattenverk eller andra lägenheter, som saken förmenas angå, samt egarnes namn och hemvist.

Är fråga allenast om dikning, ege Konungens Befallningshafvande, der ej företaget är af större omfattning, till förrättningsman förordna annan person, hvilken dertill finnes lämplig, ändå att han ej eger den behörighet, som nyss är sagdt.

Har sökanden någon till förrättningsman föreslagit, och finnes ej förslaget godkändt af öfrige sakegare, förelägge Konungens Befallningshafvande dem genom kungörelse, som uppläses i kyrkan för den eller de församlingar, der hemman, vattenverk eller annan lägenhet, som saken förmenas angå, är belägen, att inom viss kort tid, vid förlust af rättighet att öfver förslaget höras, inkomma med yttrande huruvida de hafva något emot den föreslagne att erinra. Yppas ej stridighet, varde den föreslagne förordnad, der han finnes lämplig och laga hinder ej möter; i motsatt fall, äfvensom då icke någon blifvit föreslagen, förordne Konungens Befallningshafvande såsom skäligen pröfvas.

30 §.

Förrättningsmannen skall vid synen biträdas af två gode män, hvilka af honom utses bland dem, som till ledamöter i egodelningsrätt eller till gode män vid landtmäteriförrättning i orten valde äro.

Är fråga om vattenverks ändring eller utrifning, efter ty i 3 kap. sägs, skall förrättningsmannen biträdas af ytterligare en, för sakkunskap och pålitlighet känd god man, hvilken af Konungens Befallningshafvande dertill förordnas. Om förslag till sådan god man gälle hvad i 29 § om förslag till förrättningsman stadgas.

31 §.

Förrättningsmannen bestämme efter samråd med sökanden tid och ställe för synen och underrätte derom de andra synemännen. Jordegare, mot hvilken påstående väckes om förpligtande att i det tillärnade företaget deltaga eller att dertill upplåta mark, så ock egare af vattenverk eller annan lägenhet, hvarå företaget kan inverka, skola särskildt kallas. Den som i anscende till nyttjanderätt har del i saken, skall jemväl kallas; och vare förty egaren pligtig att sådan medpart uppgifva vid äfventyr att eljest hålla honom skadeslös.

För verkställande af kallelse ege förrättningsmannen anlita kronofogde eller länsman i orten, der förrättningen hålles, eller ock, om den, som kallas skall, är annorstädes boende, öfverlemna kallelsen till Konungens Befallningshafvande, som om delgifningen drager försorg. I de fall, då stämning får delgifvas genom anslag å husdörr eller kungörelse i allmänna tidningarna, må kallelsen delgifvas på enahanda sätt, som om stämning i ty fall är stadgadt.

Finner förrättningsmannen saken angå kronans eller allmän anstalts rätt, anmäle han det i god tid hos Konungens Befallningshafvande för allmänt ombuds förordnande. Då fråga väckes om företag, hvarom i 2 eller 3 kap. sägs, låte förrättningsmannen derjemte kungörelse om förrättningen minst fjorton dagar förut uppläsa i kyrkan för den eller de församlingar, der hemman, vattenverk eller annan lägenhet, som saken förmenas angå, är belägen.

32 §.

Kommer ej förrättningsman eller af Konungens Befallningshafvande utsedd god man tillstädes å den för förrättningen utsatta tid och infinder han sig ej heller inom tre timmar derefter; då må de, som tillstädeskommit, åtskiljas. Uteblifver god man, som af förrättningsman utsedd är, kalle denne genast annan god man i stället. Är sökanden borta, vare ansökningen förfallen. Annan sakegares eller allmänt ombuds ute-

blifvande må ej hindra förrättningens fortgång. Förrättningsman eller god man, som utan laga förfall från förrättningen uteblifver, ersätte all skada eller olägenhet, som deraf uppstår; förrättningsmannen ansvare deremte såsom för tienstefel.

33 §.

Emot syneman gälle dessa jäf: om han är med part i den skyldskap eller det svågerlag, som i Rättegångsbalken om jäf emot domare sägs, eller om han eller någon, som med honom sålunda i skyldskap eller svågerlag är, eger i saken del eller eljest kan af förrättningen vänta synnerlig nytta eller skada, eller om han såsom domare deltagit i åtgärd eller beslut, som saken rör, eller om han är parts vederdeloman eller uppenbare ovän. Söker någon, sedan ärendet anhängigt är, sak med syneman eller tillfogar honom något med ord eller gerning i uppsåt att honom dermed jäfvig göra, det skall ej för jäf räknas.

Anmäles vid förrättningen jäf, ege synemännen deröfver samfäldt besluta; finna de jäfvet lagligen grundadt, åligge förrättningsmannen att, om han eller af Konungens Befallningshafvande utsedd god man jäfvig är, anmäla det hos Konungens Befallningshafvande, som förordnar annan förrättningsman eller god man. Angår jäfvet god man, som blifvit af förrättningsman utsedd, kalle denne annan god man i stället.

Beslut, hvarigenom jäfsanmärkning gillad varder, skall ej medföra någon verkan till rubbning eller upphäfvande af åtgärd eller beslut, som tillkommit innan anmärkningen gjordes.

Ogillas jäfsanmärkning, må deremot anmäldt missnöje ej utgöra hinder för förrättningens fortgång.

34 §.

Vid förrättningen hafva synemännen främst att tillse, huruvida enligt de i denna lag stadgade grunder laga hinder emot företaget möter; finna synemännen sådant hinder möta, gifve genast besked derom och avslute förrättningen.

35 §.

Synemännen må ej inlåta sig i pröfning huruvida vattenverk, om hvars ändring eller utrifning fråga väckes, lagligen tillkommit eller af laga beskaffenhet är.

Lag samma vare om invändning, som vid synen göres, att på grund af aftal jordegare är förbunden att uppdämning tåla eller förhindrad att vatten från sin till annans jord afleda; yppas tvist derom, och kan ej företaget bringas till stånd utan rubbning af det åberopade rättsförhållandet; varde förrättningen instald i afbidan på tvistens slutliga pröfning.

36 §.

Möter ej mot företaget hinder, böra synemännen, efter det sakegarne blifvit hörde och utredning skett angående de förhållanden, hvilka kunna på frågan inverka, söka att emellan samtliga sakegare åstadkomma förening i de delar, hvarom tvist yppas; och varde, der sådan förening sker, särskild afhandling derom upprättad, af sakegarne underskrifven samt medelst synemännens påskrift vitsordad.

Rörer förening kronans eller allmän anstalts rätt, skall, ändå att dess ombud deri ingått, föreningen i afseende å sådan rätt ej gälla, med mindre den af vederbörande myndighet godkänd varder.

37 §.

Vilja en eller flere jordegare i det fall, hvarom i 13 § skils eller eljest med sökanden om företaget sig förena, skall afhandling derom upprättas och bekräftas så, som i 36 § sägs; och vare den, som sålunda med sökanden gjort gemensam sak, ansedd som hade han sjelf företaget sökt.

38 §.

Kommer ej enligt 36 § förening till stånd emellan samtliga sakegare, varde frågan i de delar, som tvistige äro, af synemännen pröfvad jemlikt de i denna lag stadgade grunder.

39 §.

Det vattendrag med af- och tillopp, som saken angår, och den jord, hvarpå företaget kan inverka, skola, om och i den mån sådant synes nödigt, af förrättningsmannen afvägas, uppmätas, aftecknas och beskrivas.

40 §.

För utrönande af värdet å den jordförbättring, som af företaget kan påräknas, skola synemännen efter undersökning af den jord, hvarom fråga är, uppskatta jorden såväl i dess skick före företaget, som ock i det skick, hvari den antages komma efter företagets fullbordan; och hafva synemännen att med ledning deraf bestämma om och i hvad mån hvarje särskild jordegare af företaget hemtar nytta för sina egor och förty bör i företaget och dermed förenade kostnader taga del.

41 §.

Vid uppskattning af jords förbättring bör afseende fästas å ena sidan å jordens större eller mindre bördighet i dess af vatten besvärade skick och den afkomst, som jorden i sådant skick kan under vanliga förhållanden lemna, samt å andra sidan å den bördighet, hvilken, till följd af jordens naturliga beskaffenhet till matjord och alf samt möjligheten af dess mer eller mindre fullständiga torrläggning till bestämdt djup, är efter företagets utförande att påräkna.

42 §.

Utgöres jord, hvarå uppskattning enligt 40 § ske bör, helt och hållet eller till någon del af sjöbotten eller annan vattendränkt mark, och finnes uppskattningen af den blifvande nyttan ej kunna, innan företaget blifvit fullbordadt, så noggrant verkställas, att jordegarnes inbördes delaktighet derefter kan tillförlitligen bestämmas; då ege synemännen utsätta den slutliga uppskattning, som för sådant ändamål är af nöden, att, efter ty i 62 § sägs, förrättas efter företagets fullbordan; och vare i afbidan derå delaktigheten tills vidare bestämd efter jordvidden, allenast med den jemkning, hvartill uppenbar olikhet i den påräknade förbättringen må föranleda.

43 §.

I fråga om företagets utförande hafva synemännen att bestämma: hvarest och huru dike eller vattenafledning, som af sökanden yrkas och af synemännen anses nödig, tjenligast göras skall, allt med hänsyn

till de i 3 och 4 §§ stadgade grunder, äfvensom vattenmängd, affall, jordens sättning samt andra förhållanden, så och dertill att största möjliga jordförbättring må vinnas med minsta kostnad för deltagarne och minsta intrång eller olägenhet för annan; börande, då vattenverk, som hindrar företaget, måste ändras, ändringen så göras, att verket, såvidt ske kan, ej försämrans eller att, der försämringen ej kan undvikas, den i möjligaste måtto inskränkes;

hvarest och huru bro, trumma eller dylikt skall göras eller ombyggas, der sådant tarivas;

hvad för vattenhöjdens reglering och förekommande af skada genom öfversvämning eller annorledes bör iakttagas, så ock hvilka bland jordegarne böra i följd af sin jords läge och beskaffenhet kostnaden härför särskildt vidkännas;

huru i fråga om sättet för utförande af gemensamt arbete samt framtida underhållet af gjorda anläggningar tjenligast förfaras bör, vare sig att nödiga arbeten skola ombesörjas af deltagarne samfäldt eller ock arbetet så fördelas, att viss sträcka att anlägga och för framtiden vidmakthålla tilldelas hvarje deltagare; i hvilket senare fall afseende bör fästas å markens olika beskaffenhet, så att, der kostnad eller svårighet större är, skälig jemkning göres;

tiden då vattenverks ändring eller annat arbete för företaget må begynna; tiden och sättet för fullgörande af samt betalningen för arbete, hvarom enligt 7 eller 18 § jordegare eller vattenverksegare vill besörja; så ock viss tid, då företaget i sin helhet bör vara bragt till slut;

samt i öfrigt allt hvad till företagets ändamålsenliga anordning lända kan.

44 §.

Finna synemännen, att enligt 5, 6, 18, 19, 20, 22 eller 25 § lösen eller ersättning för skada eller intrång gäldas bör, skall den uppskattas till visst belopp i penningar att utgå på en gång, der ej sakegarne annorledes åsämjas.

Är jord, vattenverk eller annan lägenhet, som lösas eller ersättas skall, af egaren upplåten åt annan till nyttjande, varde, om och i den mån uti löseskillingen eller ersättningsbeloppet särskildt vederlag för mistning eller inskränkning af nyttjanderätten blifvit inberäknadt, sådant till sakegarnes kännedom utsatt.

Skall ersättning eller lösen utgå med förhöjning öfver värdet, böra värdet och förhöjningen hvar för sig angifvas.

45 §.

Förrättningen skall, så vidt ske kan, utan uppskof fortsättas och avslutas. Finnes för inkallande af sakegare eller af annan laga orsak nytt sammanträde af nöden, skall underrättelse om tiden därför meddelas innan sammanträdet avslutas; och vare särskild kallelse ej erforderlig å annan än sakegare, som ej vederbörligen kallad blifvit, eller ny sakegare, der sådan inkallas bör.

Kan till följd af laga hinder tiden för sammanträdet ej genast ut sättas, eller sammanträde ej å utsatt tid hållas, varde tiden för det nya sammanträdet kungjord minst fjorton dagar förut i kyrkan för den eller de församlingar, der hemman, vattenverk eller annan lägenhet, som saken angår, är belägen.

46 §.

Twist om egande- eller besittningsrätt må ej föranleda uppehåll i förrättningen, med mindre alla sakegare äro om sådant uppskof ense, utan vare alltid innehafvare af egendom, hvarom tvistas, berättigad att med laga verkan därför tala och svara, intill dess han varder derur lagligen vunnin. Ej må den, som genom köp eller annorledes blifver egare eller åbo innan ärendet blifvit till slut bragt, rubba hvad förre innehafvaren samtyckt eller afgjort.

47 §.

Stanna synemännen i olika meningar, då beslut eller utlåtande af dem meddelas skall, gånge efter hvad de fleste säga. Äro rösterna å ömse sidor lika, gälle den mening förrättningsmannen biträder.

48 §.

Förrättningsmannen åligger att vid alla under synen förefallande sammanträden föra protokoll, hvaruti paragraferna numereras i ordningsföljd för hela förrättningen. Protokollet bör vid hvarje sammanträdes slut uppläsas och med synemännens underskrift förses.

49 §.

Sedan alla vid synen anhängiga frågor blifvit genom förening afgjorda eller af synemännen utredda, gifve de på grund af hvad sålunda förekommit utlåtande i saken och framlägge det skriftligen affattadt för sakegarne innan synen afslutas.

Förrättningsmannen upprätte tillika, der två eller flere jordegare skola i företaget deltaga och grunderna för delaktigheten blifvit enligt 40 § bestämda, särskild, i enlighet med utlåtandet eller förut ingången förening affattad längd, upptagande för hvarje hemman, hemmansdel eller annan lägenhet dess namn, nummer eller annan beteckning och egare, de i företaget ingående egornas uppskattade värde före och efter företaget samt värdet af den jordförbättring, för hvilken egaren sålunda bör i företaget deltaga; har för bestämmande deraf gradering af egorna skett, skola jemväl deras naturliga beskaffenhet och värde inbördes i längden intagas. Är i afbidan på slutlig uppskattning delaktigheten bestämd enligt grunderna i 42 §, varde längden derefter inrättad.

Nöjas samtliga sakegare åt utlåtandet, teckne de sitt godkännande derå, och varde intyg derom af synemännen meddeladt å utlåtandet och den längd, hvarom nyss är nämndt.

Anmäler enligt 51 § sakegare missnöje med förrättningen, varde det till protokollet taget.

Sist förklare förrättningsmannen synen afslutad och gifve sakegarne till känna vid hvilken Rätt talan emot förrättningen må anhängiggöras samt hvad enligt 51 och 52 §§ för talans bevarande iakttagas bör.

50 §.

Afskrift af syneprotokollet, ofvannämnda längd, synemännens utlåtande och de vid synen ingångna föreningar skall af förrättningsmannen inom trettio dagar efter synens afslutande öfverlemnas till någon i orten boende pålitlig person, som af sakegarne utses att samma handlingar emottaga; och vare handlingarna hos honom tillgängliga för en hvar, som åstundar att dem granska eller afskrift deraf taga.

51 §.

Är sakegare, som sjelf syneförrättningen ej sökt, missnöjd med förrättningen, göre derom anmälan vare sig hos synemännen innan förrätt-

ningen afslutas eller ock medelst skriftlig inlaga, som senast före klockan tolf å sextionde dagen efter afslutandet skall till Konungens Befallningshafvande ingifvas.

Varder ej missnöje anmäldt såsom nyss är sagdt, skall, der ej sökanden sjelf förrättningen klandrar, och med anledning deraf ändring i synemännens utlåtande göres, vid samma utlåtande bero; dock vare utlåtandet utan all verkan emot sakegare, hvilken, efter ty i 31 § skils, bort till synen särskildt kallas, men ej bevisligen af kallelsen undfått del och ej heller vid synen kommit tillstådes.

52 §.

Då missnöje enligt 51 § anmäldt är, stämme sökanden, der han sin talan fullfölja vill, saken i hela dess vidd till Rätten in. Varda de, som missnöje anmält, ej instämde inom sex månader ifrån den dag, då syneförrättningen afslöts, skall den af sökanden väckta frågan anses förfallen.

Vill sökanden sjelf förrättningen klandra, instämme han saken till Rätten inom den tid, som nu sagd är, eller hafve i afseende å sakegare, som ej sålunda instämd blifvit, talan emot förrättningen förlorat; vänder den som instämd blifvit något in, som på annan sakegares rätt inverka kan, åligge sökanden att äfven honom till svaromål i saken instämma.

53 §.

Sträcka sig vattendrag eller egor, om hvilka fråga är, genom två eller flere Rätters domvärjo, höre målet under den Rätt, der största delen af den jord, om hvars torrläggning fråga blifvit väckt, är belägen.

54 §.

När mål jemlikt 28 eller 52 § till Rätten instämnes, ege i stad Rätten och å landet domaren uti stämningen utsätta saken till syn på stället, der sådant åskas af käranden eller eljest anses för målets pröfning erforderligt; anmode ock, der det nödigt finnes, sakkunnig man att lemna Rätten biträde.

55 §.

Har uti målet sådan pröfning, som i 27 § sägs, föregått, gifve Rätten eller domaren genast förrättningsmannen till känna att stämning utfärdad

är; och åligge förrättningsmannen att konceptprotokollet, kartor, planritningar och öfriga handlingar, som saken röra, till Rätten insända.

Är i målet fråga väckt om vattenverks ändring eller utrifning, föranstalte derjemte Rätten eller domaren att, till underrättelse för in-teckningshafvare eller icke uppgifne sakogare, tiden och stället för ärendets företagande kungöras såväl i kyrkan för den församling, der vattenverket är beläget, som ock tre gånger i allmänna tidningarna, sista gången minst fjorton dagar före den dag, hvilken till målets företagande är utsatt.

56 §.

Blifver annan instånd jordegare, än den, som enligt 51 § missnöje anmält, eller emot hvilken talan föres om ändring i uppskattningen af förbättringen å hans jord eller om annat än hans delaktighet i företaget, utan annäldt och styrkt laga förfall borta från Rätten då syn hålles, vare hans uteblifvande ej hinder för syens fortgång.

57 §.

Yppas under målets handläggning tvist emellan egare, innehafvare af nyttjanderätt eller andre om bättre rätt till hvad såsom ersättning eller lösen skall utgå, varde den tvist hänvisad till särskildt utförande.

58 §.

För förrättning, hvarom i 27 § sägs, njute synemännen godtgörelse i enlighet med hvad särskildt är stadgad. Kostnad, som nu sagd är, så ock kostnad för kallelser eller annat, som för syneförrättningen är af nöden, skall af sökanden genast förskjutas. Kommer företaget sedan till utförande, varde den kostnad såsom all annan för företaget nödig utgift å santlige deltagarne fördelad.

59 §.

Uti de mål, hvarom i 3 kap. skils, ersätte jordegaren, ändå att han saken vinner, all den kostnad vederparten för sin inställelse vid syneförrättningen samt för sin talans bevakande och utförande vid första domstolen vidkännas får.

60 §.

Förrättningsmannen åligger, der talan ej föres emot förrättningen, att inom ett år efter dess afslutande insända det dervid förda protokoll jemte öfriga i 55 § nämnda handlingar till länets landtmäterikontor för att der förvaras. Varder målet till Rätten instämmt, skola handlingarna, sedan målet blifvit afgjordt, till landtmäterikontoret från Rätten insändas.

61 §.

Nu är företag, hvarom i denna lag sägs, fullbordadt; menar någon att sedermera sig visat att vid uppskattning, som enligt 40 § skett, jordförbättringens värde till hans skada blifvit origtigt beräknadt, ege då erhålla ny uppskattning af värdet, der han före utgången af kalenderåret näst efter det, under hvilket företaget fullbordades, gör ansökan derom hos Konungens Befallningshafvande. Sådan ny uppskattning skall efter ansökningstidens slut så snart lämpligen ske kan verkställas af de syne-män, som den föregående uppskattningen förrättat, eller, om hinder för dem möter, af andre, som dertill utses på sätt i detta kap. föreskrifves. Är någon med den nya uppskattningen missnöjd, stämme då in sitt klander till Rätten inom nittio dagar ifrån den dag, då förrättningen afslöts, eller hafve talan emot uppskattningen förlorat. I öfrigt gälle angående dylik förrättning i tillämpliga delar hvad ofvan är stadgadt.

Hafva sakegarne träffat förening om ny uppskattning i andra fall eller om annan tid eller ordning för ny uppskattnings förrättande, än nu är sagdt; vare det gilt.

Sker genom uppskattningen ändring i hvad förut blifvit bestämdt, varde fördelningen af kostnad och utgift för företaget, så ock af underhållsskyldigheten jemkad derefter. Göres ej ändring, gälde den, som påkallat den senare uppskattningen, ensam kostnaden därför.

62 §.

Har, efter ty i 42 § förmäles, slutlig uppskattning af påräknad jordförbättrings värde blifvit utsatt att ega rum efter företagets fullbordan, ege en hvar jordegare, hvars rätt är af frågan beroende, att inom tid, som i 61 § sägs, hos Konungens Befallningshafvande anmäla ärendet för

uppskattningens verkställande; men försummas det, vare all fråga om dylik uppskattning förfallen.

Om sådan slutlig uppskattning, som här afses, gälle hvad om ny uppskattning i 61 § stadgas; dock skall kostnaden för förrättningen alltid å samtliga deltagarne fördelas.

5 Kap.

Särskilda bestämmelser.

63 §.

Synemäns utlåtande, hvarvid enligt 51 § skall bero, gånge i verkställighet i den ordning, som för laga kraft egande dom är stadgad.

64 §.

Afser syneförrättning allenast dikning, hvarom i 1 kap. sägs, må, utan hinder deraf att missnöje blifvit i målet anmaldt, dikningen i enlighet med synemännens utlåtande verkställas, der ej Rätten finner skäligt annorledes förordna; gälde dock sökanden dessförinnan den ersättning, som jemlikt utlåtandet utgifvas bör, och ställe hos utmätningssmannen i orten pant eller borgen för det ytterligare skadestånd, som kan varda vederparten i följd af dikningen tillerkändt.

Under enahanda vilkor, som här ofvan stadgade äro, må ock dikning i enlighet med Rättens dom verkställas, ändå att ändring i domen sökes.

65 §.

Vattenverk, som lösas skall, så ock annan fast eller lös egendom, som det åligger jordegaren att jemte verket öfvertaga, skall, der ej annorlunda öfverenskommet är, afträdas å laga fardag, sedan lösens belopp blifvit slutligen faststaldt och derefter uppsägning i rätt tid skett. Uppsägning må ej med laga verkan ske, med mindre lösen för vattenverket och annan fast egendom, som skall afträdas, blifvit hos Konungens Befallningshafvande i ränteriet nedsatt. Sker ej sådan uppsägning inom sex månader, sedan lösens belopp faststaldes, vare den då väckta frågan för-

fallen; varder ej, sedan uppsägningen skett, lösen för den lösa egendomen, så ock skadeersättning, som vattenverksegaren tillkommer, före tillträdesdagen erlagd, skall frågan ock anses förfallen, der vattenverksegaren det yrkar.

Medel, som jemlikt denna § skola nedsättas i ränteriet, må, der jordegaren det äskar, insättas i bankinrättning, som af Konungens Befallningshafvande godkännes, för att der emot ränta innestå under den tid Konungens Befallningshafvande bestämmer; och kommer räntan intill tillträdesdagen jordegaren till godo.

66 §.

Har, sedan värde sattes å egendom, som lösas skall, egaren gjort nödig eller nyttig kostnad derå, vare han berättigad att härför undfå ersättning, derest icke kostnaden blifvit gjord i uppenbar afsigt att vinna högre ersättning. Twist härom varde af Rätten särskildt pröfvad, och må emellertid egendomen tillträdas, der den, som ersättningen gifva skall, hos Konungens Befallningshafvande ställer pant eller borgen för det, hvarom tvistas.

67 §.

Skall i andra fall, än i 65 § sägs, ersättning gäldas för skada eller intrång, som någon tillskyndas genom företag, hvilket enligt denna lag tillåtet är; då må ej någon åtgärd till rubbning af vattenverk vidtagas eller arbete å annans mark eller eljest till förfång för annan verkställas, innan den ersättning, som derfor utgå bör, blifvit till ersättningstagaren gulden eller, der fråga är om ersättning för skada å vattenverk, som är med inteckning besväradt, hos Konungens Befallningshafvande i ränteriet nedsatt. Varder ej ersättningen gulden eller nedsatt inom tid, som genom aftal eller eljest i laga ordning blifvit bestämd, eller, om sådan bestämmelse saknas, inom fem år efter det ersättningens belopp fastställdes, vare den då väckta frågan förfallen.

68 §.

Å ersättning, som ej på en gång gäldas skall, ege hvad i 65 och 67 §§ stadgadt är ej tillämpning.

69 §.

Är enligt 65 § lösen för fast egendom nedsatt, skall, sedan egendomen blifvit afträdd, det egaren tillkommande belopp af Konungens Befallningshafvande fördelas i den ordning, som för fördelning af köpeskilling för utmättningsvis såld fast egendom stadgad är; skolande kungörelse om sammanträde för fördelningen i allmänna tidningarna införas och särskild underrättelse om sammanträdet egaren och innehafvare af fordran, hvarför egendomen häftar, meddelas på enahanda sätt, som i fråga om auktion å utmätt fast egendom är föreskrifvet.

Ersättning, som enligt 67 § blifvit nedsatt, varde af Konungens Befallningshafvande utbetalad till vattenverksegaren, der han visar, att in-teckningshafvarne medgifvit honom rätt att beloppet lyfta. Eljest fördele Konungens Befallningshafvande ersättningen i den ordning, som för fördelning af lösen här ofvan är stadgad.

Är ej lösens eller ersättningens belopp af Rätten pröfvadt och fastställt, och förmenar innehafvare af fordran, hvarför egendomen häftar, att värdet blifvit för lågt beräknadt, vare han berättigad att, der ej full betalning för hans fordran honom lemnas, äska att värdet, så vidt på hans eller annan sådan fordringsegares rätt inverkar, varder af Rätten bestämdt.

70 §.

Har, efter ty i 57 § sägs, tvist yppats om bättre rätt till hvad såsom lösen eller ersättning skall utgå, eller skall lösen eller ersättning gäldas för egendom, som innehafves såsom fideikommiss, varde beloppet nedsatt i länets ränteri; och stånde sedan, i afbidan på tvistens slutliga afgörande eller Konungens föreskrift angående fideikommissmedlen, beloppet i qvarstad, der ej enligt 69 § utdelning bör ega rum.

71 §.

Är fast egendom i följd af de i 3 kap. gifna bestämmelser afträdd, och vill han, som egendomen inlöst, få den frigjord från in-teckning för fordran, som icke kunnat ur löseskillingen gäldas; vare efter erhållen lagfart dertill berättigad, ändå att han ej kan in-teckningshandlingen i hufvudskrift förete. Vill han af sådan rätt sig begagna, gifve till Rät-

ten eller domaren in gravationsbevis angående egendomen, så ock handling, som visar löseskillingens fördelning, samt intyg att fördelningen blifvit godkänd eller vunnit laga kraft; och varde sedan så förfaret, som i 23 § i förordningen angående inteckning i fast egendom den 16 Juni 1875 stadgas.

72 §.

Har företag, hvarom i denna lag sägs, icke blifvit inom föreskrifven tid bragt till slut, må, der någon, hvars rätt deraf är beroende, sådant yrkar, frågan om företaget kunna förklaras förfallen, så vida icke giltigt skäl för dröjsmål visas, eller genom företagets inställande synnerligt men skulle deltagarne tillskyndas. I dessa fall sätte Rätten ut ny tid. Lider någon genom dröjsmålet skada, skall ersättning gäldas af deltagarne.

73 §.

Varder ej, sedan vattenverk, som ändras eller utrifvas skall, blifvit af egaren afträdt, ändringen eller utrifningen verkställd inom fem år efter afträddandet, och vill förre egaren verket återlösa; stämme då talan derom in till Rätten inom tio år sedan verket afträddes. Pröfvas sådana omständigheter för handen, att det tillärnade företaget må anses såsom öfvergifvet, varde talan bifallen; eljest ege Rätten förordna att med pröfningen bör på viss af Rätten bestämd tid anstå. Godkännes anspråket, och kunna ej parterne sänjas om löseskillingens belopp, varde detta af Rätten bestämdt till verkets fulla värde vid den tid återlösen sker; ej må dock värdet sättas högre än det belopp, för hvilket verket blifvit afträdt.

Är vattenverk enligt denna lag utrifvet, må det ej ånyo upptagas.

74 §.

Äro deltagare i gemensamt företag flere än fem, och har ej delaktigheten i arbetets första verkställande och det framtida underhållet blifvit så bestämd, att en hvar står i ansvar för viss sträckning å marken; då skola de utse syssloman att tala och svara i mål, som företaget röra; göra ock derom anmälan hos Konungens Befallningshafvande. Ej må, innan hvad sålunda föreskrifvet är blifvit iakttaget, arbete å annans mark eller åtgärd till rubbning af annans vattenverk verkställas. Då

anmälan skett, hvarom nu är sagdt, skall underrättelse derom i länskungörelserna intagas.

Vid val af syssloman hafve deltagare, der ej annorledes åsamjes, rösträtt efter som han har del i företaget.

Har syssloman afgått, och är ej anmälan gjord om val af annan i den afgångnes ställe, ege Konungens Befallningshafvande eller domstol att, der i förekommande fall sådant yrkas af någon, hvars rätt är i fråga, förordna syssloman att i målet svara.

75 §.

Hafva vid utförande af företag, som enligt denna lag tillåtet är, stadgade försigtighetsmått ej blifvit iakttagna, och lider någon deraf skada; eller uppstår eljest i följd af företaget skada, som ej blifvit förutsedd och på förhand ersatt; gælde deltagarne ersättning efter Rättens bepröfvande.

76 §.

Nu vill någon, som enligt 11, 12 eller 26 § är skyldig att deltaga i der nämnda företag, vinna befrielse från sagda skyldighet; afsäge sig då den båtnad, som genom företaget beredes hans jord. Rätt till sådan afsägelse tillkomme dock ej den, som företaget sökt eller enligt 37 § är att såsom sökande anse eller i målet fört talan, som enligt 3 och 15 §§ föranledt större anläggning, än sökanden åskat.

Afsägelsen skall, för att giltig anses, sist före utgången af kalenderåret näst efter det, under hvilket företaget blef fullbordadt, anmälas antingen vid sammanträde i målet inför synemännen eller domstolen, eller ock skriftligen hos Konungens Befallningshafvande. Har någon gjort sådan afsägelse, falle den delaktighet i företaget, hvarifrån han sålunda befrias, dem till last, som i företaget qvarstå; och vare han, som befrielsen vunnit, i stället pligtig att, sedan frågan om jordförbättringens värde blifvit enligt 40, 61 eller 62 § slutligen afgjord, låta af sin genom företaget förbättrade jord utbrytas och de qvarstående deltagarne tillskiftas lika stor del, som, enligt den i målet verkställda uppskattning, jordförbättringens belopp utgör af jordens hela värde i dess skick efter företagets fullbordan. Är enligt 62 § frågan om slutlig uppskattning af jordförbättringens värde förfallen, ege skyldighet att afträda jord ej rum.

77 §.

Intill dess vid företag, som afses i 76 §, afsägelse skett, svare jordegaren för gäldande af den å hans jord enligt laga kraft egande beslut belöpande andel i kostnad, som till företaget åtgått; men efter afsägelsen må dylikt bidrag ej hos honom uttagas, ändå att kostnaden tidigare gjord blifvit. Har han före afsägelsen verkställt arbete för det gemensamma företaget eller fått vidkännas bidrag dertill; det allt skall honom godtgöras; och vare han ej skyldig att dessförinnan afträda den jord, som emot båtnaden svarar.

78 §.

Vid utbrytning af jord enligt 76 § skola i fråga om landtmätares förordnande tillträde af den utbrutna jorden, så ock i öfrigt de för laga skifte och egoutbyte gifna bestämmelser i tillämplige delar lända till efterrättelse; dock må gradering, som vid föregående uppskattning för bestämmande af jordförbättringens värde skett, ej rubbas; och drage den, hvilken utbrytningen äskat, ensam kostnaden för förrättningen.

79 §.

Har ej jordegare, efter ty i 76 § är sagdt, vunnit befrielse från skyldigheten att i företaget deltaga, vare jenväl ny egare af jorden pligtig att taga del i företaget, men svare ej för bidrag, som förfallit till betalning innan han egare blef.

80 §.

Försummar den, som är skyldig att dike underhålla, hvad honom derutinnan åligger, svare för all skada, som genom försummelsen tillskyndas annan, hvars rätt är beroende deraf att diket hålles vid magt. Bättrar ej den försumlige skyndsamt bristen, då han derom tillsagd varder, och vill den, som af försummelsen men lider, bristen sjelf bota, kalle då två ojäfvige män att syn hålla och ege, sedan bristen af dem vitsordad är, att arbetet på den försumliges bekostnad verkställa.

Hvad nu är stadgadt om dike gälle ock om vattenafledning.

81 §.

Dike, som, då denna lag träder i kraft, finnes upptaget, skall af den, hvilken dittills varit dertill pliktig, fortfarande hållas, intill dess fråga om upptagande af nytt eller förändring af gammalt dike blifvit väckt och med tillämpning af de i denna lag gifna föreskrifter dikningsskyldigheten blifvit annorledes bestämd. Försummas underhåll af äldre dike, vare lag som i 80 § sägs.

Är någon på grund af bestämmelse vid laga skifte eller eljest enligt gällande aftal förbunden att åt annan dike hålla, och yppas i sammanhang med väckt fråga om förändrad dikesläggning tvist om och i hvad mån den, som det äldre diket hållit, bör vidkännas underhållet af det nya eller förändrade diket; deraf må ej dikningsskyldighetens bestämmande jemlikt de i denna lag stadgade grunder uppehållas, utan ankomme tvisten på särskild pröfning.

De om dike nu gifna stadganden skola ock gälla om vattenafledning.

Denna lag skall lända till efterrättelse från och med den 1 Januari 1880; dock skola mål, som vid nämnda tid redan äro vid domstol anhängiga, behandlas enligt äldre lag.
